

Recenzent – Referee:
Prof. dr hab. Jarosław Buszko

Tłumaczenie na język angielski – Translation into English: Rafał Bernard
Korekta tekstów angielskich – English editorial revision: Robert Kippen

Fotografia na okładce – Cover photo: *Nehalennia speciosa*, Iglica mała, pierścień kopulacyjny
– Sedgling, a copulation wheel (fot. – phot. Bogusław Daraż)

Zrealizowano i wydano ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w ramach projektu badawczego nr 2 P04C 129 29

Preparation and publication grant-aided by the Ministry of Science and Higher Education
within the project No. 2P04C 129 29

Sugerowany sposób cytowania – Suggested citation:

Po polsku:

Bernard, R., Buczyński, P., Tończyk, G., Wendzonka, J., 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

In English:

Bernard, R., Buczyński, P., Tończyk, G., Wendzonka, J., 2009. A distribution atlas of dragonflies (Odonata) in Poland. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

Copyright © Rafał Bernard, Paweł Buczyński, Grzegorz Tończyk, Jacek Wendzonka, Poznań 2009

ISBN 978-83-61320-54-8

Bogucki Wydawnictwo Naukowe
ul. Górna Wilda 90, 61-576 Poznań
tel. +48 61 8336580
fax +48 61 8331468
e-mail: bogucki@bogucki.com.pl
www.bogucki.com.pl

Druk i oprawa:
Unidruk
ul. Przemysłowa 13
62-030 Luboń

Rozmieszczenie gatunków

Objaśnienia do map UTM

Białe kółka – dane pochodzą z okresu historycznego, do roku 1990 włącznie;

Czarne kółka – dane pochodzą z okresu współczesnego, tj. z lat 1991–2008;

Szare kółka – dane pochodzą z obu okresów, historycznego i współczesnego.

Znak zapytania (?):

- na mapach gatunków *Anax ephippiger* i *Sympetrum meridionale* wskazuje na brak pewności, że gatunek został prawidłowo oznaczony, choć jest to prawdopodobne;
- na mapie *Cordulegaster bidentata* wskazuje na nieprecyzyjne dane dotyczące trzech małych obszarów, dane te nie pozwalają na ustalenie, ile kwadratów i które z nich powinny być zaznaczone jako zajęte przez gatunek.

A – liczba oraz względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku w okresie historycznym (liczba kwadratów ze stwierdzonym gatunkiem/liczba wszystkich kwadratów, dla których istnieją dane z danego okresu $\times 100\%$);

B – liczba oraz względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku w okresie współczesnym (liczony jak wyżej);

C – liczba i względny udział procentowy (frekwencja) kwadratów ze stwierdzeniem gatunku (liczony jak wyżej dla całego okresu objętego „Atlasem”);

D – liczba stwierdzonych stanowisk gatunku.

Distribution of species

Explanations to the UTM maps

White circles – data collected in the historical period up to 1990;

Black circles – data collected in the current period, i.e. between 1991 and 2008;

Grey circles – data collected in two periods, both historical and current.

A question mark (?):

- in the species *Anax ephippiger* and *Sympetrum meridionale* indicates a lack of total certainty that the species was correctly identified, however, it is probable;
- in the species *Cordulegaster bidentata* indicates imprecise data concerning three small areas (the data are insufficient to indicate how many squares and which squares should be marked as being occupied).

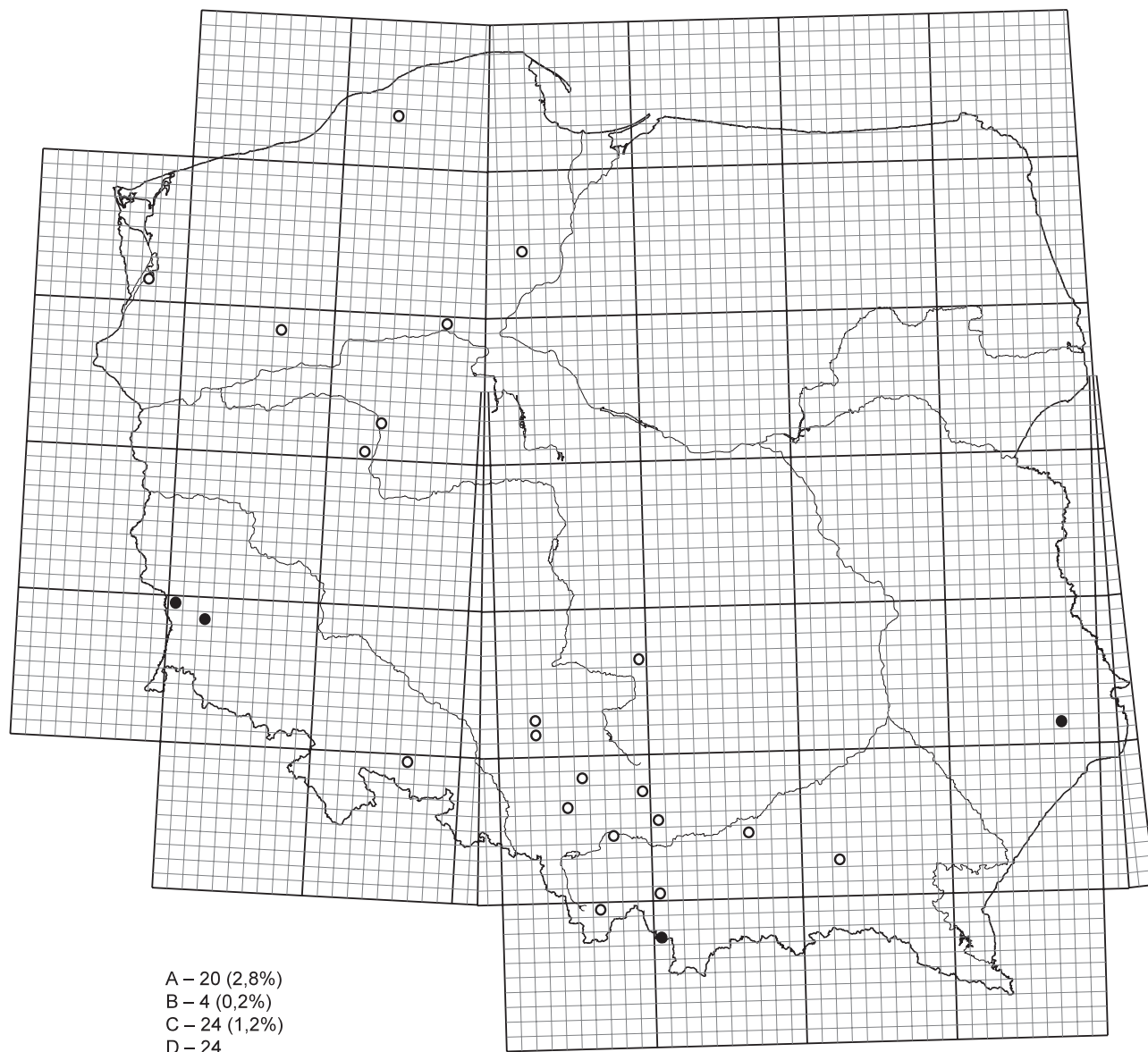
A – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares recorded in the historical period (the number of known occupied squares / the number of all studied squares $\times 100\%$);

B – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares recorded in the current period;

C – the number and relative percentage (frequency) of occupied squares for the whole period included in the Atlas;

D – the number of recorded localities of the species. In A, B and C a comma is used as the decimal separator.

Coenagrion ornatum (Sély, 1850)

Dawniej umiarkowanie rozprzestrzeniony, znany głównie z południowej, a w mniejszym stopniu centralnej i północnej Polski, aż po Szczecin i Słupsk, najbardziej wysunięte na północ stanowiska w całym zasięgu gatunku. Dane z niektórych stanowisk budzą wątpliwości, jednak uznano je na równi z innymi. Tym bardziej, że najbardziej północne, w pełni wiarygodne stanowiska znane są aż ze Szczecina (53°24', VV71) i okolic Nakła nad Notecią (53°08', XU79). Nie występuje w górach, a na pogórzach i w kotlinach śródgórskich najwyżej odnotowany w Obniżeniu Orawsko-Podhalańskim na wysokości ok. 650 m n.p.m.

Wydaje się, że dawniej lokalny i rzadki, a poza południem nawet bardzo rzadki.

W ostatnich 30–40 latach w głębokim regresie. Mimo intensywniejszych badań i specjalnych poszukiwań zarejestrowano zaledwie 4 współczesne stanowiska w południowej Polsce. Po roku 2000 pozostała już tylko jedna, ale duża i żywotna populacja na południowym wschodzie. Ciągłe jest jednak możliwe wykrycie pojedynczych, reliktowych stanowisk na południu.

Gatunek stenotopowy, zasiedla małe cieki – rowy melioracyjne i strumienie na obszarach łąkowych, niskotorfowiskowych i źródliskowych – o specyficznej kombinacji cech, takich jak: duże nasłonecznienie, wysoka temperatura, wolny przepływ, mała głębokość, umiarkowanie obfita, nie za wysoka roślinność z *Berula erecta*, przynajmniej częściowy brak pokrywy lodowej.

Łątka ozdobna

Ornate Bluet

In the past, moderately widespread, known especially from the South, and to a less degree in central and northern Poland up to Szczecin and Słupsk, the northernmost localities in the whole species extent. Data from some localities raise some doubts, but have been accepted. The northernmost fully reliable data were collected by Szczecin (53°24', VV71) and Nakło (53°08', XU79). Does not occur in the mountains. In the foothills and large basins between mountain ranges recorded at the highest elevation of ca 650 m in the Orawa-Podhale Basin.

It seems, that originally localized and rare, and apart from the South even very rare.

In recent 30–40 years in a deep regress. Despite a much more intensive odonatological exploration and special search, only 4 localities in the South were found in the last 20 years. Only one of these populations (in the Southeast), but large and vivid, has remained up to 2008. However, single, relict localities may still be found somewhere in the South.

Stenotopic, inhabits small flowing waters, ditches and streams in meadows, fens and spring areas. They are characterized by a specific combination of habitat conditions: strong insolation, high temperature, low depth, slow current, moderately abundant, not too high vegetation with *Berula erecta*, at least partial lack of ice cover.